

Sneek, Gereformeerde kerk Vrijgemaakt

Foto Friesch Dagblad

In Sneek werd voor de Vrijgemaakte Gereformeerde Kerk een nieuw kerkgebouw gerealiseerd in 1964, gelegen achter een monumentaal woonhuis aan het Kleinzand, nummer 22. In 1970 kocht de kerk het uit 1908 daterende Bakker en Timmenga orgel uit de Gereformeerde kerk van Piaam, een kerk die toen gesloten werd. Door onachtzaamheid ging de originele orgelkas verloren. Ook de meeste frontpijpen, van tin, raakten weg. Het orgeltje werd in de kerk opgesteld met een zeer provisorische omtimmering die de naam orgelkas niet verdiende.

Langzamerhand raakte het orgel in verval, een proces dat vrijwel geheel op naam van de kerkverwarming kan worden geschreven. Tegen allerlei duistere adviezen in hebben enkele mensen binnen de kerk zich sterk gemaakt voor restauratie van het instrument. Daarop werd contact gezocht met de

orgelmakerij Bakker en Timmenga te Leeuwarden.

De orgelmakers konden door een toeval op dat moment een orgelkas aanbieden, die vrijwel gelijk was aan de verloren gegane kas van Piaam.

In 1912 had de fa. Bakker en Timmenga een eenklaviers pneumatisch orgel gemaakt in de Doopsgezinde kerk van Lippenhuizen-Hemrik.

Na sluiting van deze kerk omstreeks 1947 werd het orgel door de orgelmakers teruggekocht. De huidige firmanten troffen het instrument aan in de inboedel bij de overname van het bedrijf in 1960.

In 1966 verkocht men het orgel aan de Gereformeerde kerk van Oosterzee. Door een plaatselijke amateur werd het daar in elkaar gezet. Toen de Gereformeerde kerk van Oosterzee in 1979 werd gesloten, kocht een amateur het pijpwerk en de windmachine op om er een huisorgel van te formeren.

Kort daarop hoorden de huidige firmanten van de orgelmakerij Bakker en Timmenga, de heren Yedema en Dam hiervan. Zij besloten het resterende deel van het orgel, kas, lade en balg aan te kopen. Zo stond de kas van Lippenhuizen voor de derde maal aan de Kleine Kerkstraat te Leeuwarden. Bij de voorbereidingen voor de restauratie van het orgel van Sneek werd de kerkeraad gewezen op de mogelijkheid, het orgel in de kas van Lippenhuizen te doen inbouwen. Daarop is besloten deze mogelijkheid te realiseren.

In 1982 werd de restauratie uitgevoerd.

De kas van Lippenhuizen werd minder diep gemaakt zodat de maten overeen zouden komen met de lade van Piaam. Daarom ook kon de balg van Lippenhuizen niet gebruikt worden. De balg van Piaam was bij plaatsing in Sneek tot ongeveer de helft gereduceerd. Daarom is een goed passende oude magazijnbalg uit de voorraad van de restaurateurs ingebouwd.

Ook de frontpijpen van Lippenhui-

zen werden gehandhaafd. Deze zijn van zink, met aluminiumverf behandeld, de labia met goudbrons bestreken. De frontpijpen van Piaam waren echter voor het overgrote deel verdwenen, zodat wel tot deze oplossing moest worden besloten. Voor het overige is alles uit 1908, uit Piaam.

De klaviatuur bevindt zich aan de linker zijkant. Het klavier heeft kunststof beleg op de ondertoetsen. Bakstukken en lijsten zijn van mahonie. Het pedaalklavier is van eiken. De eiken lade bezit opliggende, vastgeschroefde voorlagen. De cancelindeling is piramidaal. Onder de lade een eiken walsraam met grenen walsen, voorzien van metalen armen.

De kas uit Lippenhuizen is van vuren. De frontindeling is karakter-

istisch voor het werk van de orgelmakers Bakker en Timmenga, het is een wat uitgerekt viervoets front, de frontpijpen hebben wat overlengte.

De bekroning van de middentoren was verloren gegaan in Oosterzee. Het bleek echter mogelijk de bekroning van Piaam op te sporen bij een particulier en terug te kopen.

De kleuren waren inmiddels niet meer origineel, in Oosterzee was het orgel op amateuristische wijze wit geschilderd. Na ingewonnen advies bij de orgeldeskundige Tjibbe Heidinga te Leeuwarden is de kas schoongemaakt en door een schildersbedrijf in Sneek in eikenimitatie geschilderd, met bladgoud randjes op snijwerkdelen. De dispositie luidt:

Manuaal, C-f³

Prestant	8 vt	c ⁰ t/m gis ¹ front, de drie torens, (3 maal 7), de pijpen in de tussenvelden (4 maal 8) zijn stom en bezitten ook geen kern; C-E gedekt, F en Fis hout, open, G-H metaal, open, F-H tegen de zijwand; a ¹ -f ³ op de lade, spitslabia, expressions
Viool di Gamba	8 vt	C-H gecombineerd met Holpijp, vanaf c ⁰ tin, zijbaardjes, expressions; geperste labia
Holpijp	8 vt	C-H naaldhout, rest metaal, geperste labia
Octaaf	4 vt	expressions t/m h ² , spitslabia
Octaaf	2 vt	expressions t/m h ¹ , spitslabia
Open plaats		

Pedaal, C-g⁰

aangehangen

Ventiel klep op de zijkant van de ventielkast, voorzien van een ventielveer

Hoewel de opstelling van het orgel niet optimaal is voor dit type instrument (beganegronds rechts voorin de kerkzaal, enigszins schuin) voldoet het levendig klinkend instrument uitstekend in de kerkelijke praktijk. Tevens moet

deze rehabilitatie van twee onvolledige fragmenten tot een compleet orgel zeer prijzenswaardig worden genoemd.

Op 29 september 1982 vond de ingebruikname plaats. Charles de Wolff bespeelde daarbij het orgel.